

Borlänge

Figur 1 visar människor och teknisk utrustning

Näringslivsstrategi 2022-2025

Beslutad av kommunfullmäktige 2022-05-24

BORLÄNGE

Metadata om dokument

Dokumentnamn

Näringslivsstrategi 2022-2025

Dokumenttyp

Strategiskt dokument

Omfattar

Kommunkoncernen

Dokumentägare

Kommundirektör

Dokumentansvarig

Näringslivschef

Publicering

Författningssamling, Insidan, borlange.se

Författningsstöd

Lägg in text

Beslutad

2022-05-24

Bör revideras senast

Vid behov

Beslutsinstans

Kommunfullmäktige

Diarienummer

2020/2239

Revidering 1

Lägg in datum och paragraf

Klicka eller tryck här för att ange text.

Revidering 2

Lägg in datum och paragraf

Klicka eller tryck här för att ange text.

Revidering 3

Lägg in datum och paragraf

Klicka eller tryck här för att ange text.

Innehåll

Näringslivsstrategi 2022-2025	1
Metadata om dokument	2
Innehåll	3
1. Målbild för Borlänge näringslivsklimat och position 2025	4
2. Det här är näringslivsstrategin	6
2.1 Genomförande och uppföljning	6
2.2 Målgrupp	6
2.3 Avgränsningar.....	6
3. Borlänge styrkor och utmaningar	7
4. Mål 2025	9
4.1 Indikatorer	9
5. Inspel från dialogen med företagen	10
6. Fokusområden	10
6.1 Kompetensförsörjning och samverkan skola-näringsliv	11
6.2 Brottsförebyggande/trygghetsskapande arbete	11
6.3 Borlänge kommun som möjliggörare	11
6.4 Etableringar och attraktivitet	12
6.5 Hållbar företags- och branschutveckling	13
Bilagor	15
Bilaga 1. Borlänge som näringslivskommun och omvärlden	15
Bilaga 2. Borlänge som kommun för hållbart företagande	17
Ekologisk hållbarhet- Viable City Borlänge	17
Social hållbarhet	17
Bilaga 3. Koppling till andra styrdokument	18
Borlänge kommuns värdegrund - Dialogbaserat och möjliggörande arbetssätt	18
Dalastrategin	19
Agenda 2030.....	20
Bilaga 4. Processen för framtagandet av näringslivsstrategin.....	20

1. Målbild för Borlänge näringslivsklimat och position 2025

År 2025 har Borlänge kommun tagit tydliga steg mot ett gott företagsklimat. Företagarna upplever Borlänge kommun som en möjliggörare, där kommunen har förståelse för företagandets villkor och ett bemötande som bygger tillit och gör det lätt för företagare att göra rätt. Medarbetarnas kontakter med företagen utgår från det positiva förhållningssättet i den strategiska planen för Borlänge kommun 2020-2023¹.

Kommunledning² och representanter för Borlänges företag/företagare diskuterar regelbundet näringslivsfrågor och uppdaterar löpande en gemensam handlingsplan. Företagarna är delaktiga i det gemensamma brottsförebyggande arbetet och företagarnas upplevda trygghet har ökat.

Det finns en bred och livlig samverkan mellan företagen och skolan, som har bidragit till framtidstro och högre meritvärden hos elever i kommunens skolor. Det finns en ökad kunskap hos eleverna om företagandet i Borlänge. Samverkan mellan skola och näringsliv är också en av flera pusselbitar i en sammanhållen kompetensförsörjning som underlättar för företagen att hitta rätt arbetskraft.

Borlänge ses som en av Sveriges mest attraktiva industristäder och har fått flera etableringar inom teknik, IT och grön industri. Det finns en utvecklad plan- och markberedskap och man har närmat sig målsättningen *Borlänge- Sveriges byggvänligaste kommun*, med en bygg- och exploateringsprocess som fungerar smidigt för expanderande företag och nyetableringar i god samverkan mellan kommunens enheter, förvaltningar och bolag.

Processen med att utveckla en levande och intressant stadskärna har varit framgångsrik och högskolans flytt till centrum har ytterligare ökat aktiviteten där. Många företag i Borlänge har påbörjat sin resa mot ett mer ekologiskt- och socialt hållbart företagande, vilket stärker den höga ambitionen inom hållbarhet och kommunens resa mot att bli en "Viable City"³.

Nyföretagandet har ökat tydligt, inte minst bland ungdomar, kvinnor och invånare med utländsk bakgrund.

Borlänge har stärkt sin position som musikstad. Stadens arrangörer känner sig trygga med supporten från kommunen och de vågar arrangera stora och kvalitativa evenemang på orten.

Målbilden har uppnåtts genom att kommunen i dialog med företagare och företagsledare har tagit fram, genomfört och följt upp en handlingsplan som förvaltas i samråd mellan kommunen och företagarna samt deras intresseorganisationer. För att nå målbilden har dessa fem fokusområden identifierats:

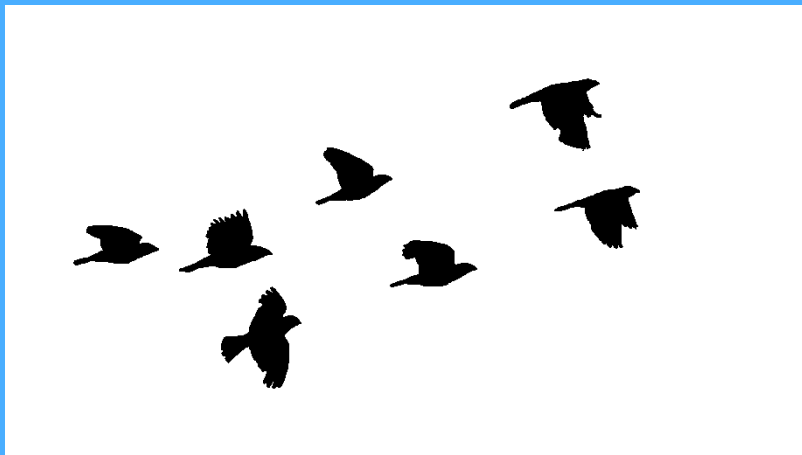
- Kompetensförsörjning och samverkan skola-näringsliv
- Brottsförebyggande/trygghetsskapande arbete
- Borlänge kommun som möjliggörare
- Etableringar och attraktivitet
- Hållbar företags- och branschutveckling

¹ Baserat på "Trevligt Folk" och "Jag finns här för Borlängebon"

² Med kommunledning avses ledande representanter från både förvaltning och politik

³ En klimatneutral stad till 2030 med ett gott liv för alla inom planetens gränser.

Våra utgångspunkter.

Figur 2 Fåglar som flyger

2. Det här är näringslivsstrategin

Näringslivsstrategin är ett verktyg för att konkretisera ambitionerna om näringslivsutveckling i *Strategisk plan 2020-2023*. Syftet med näringslivsstrategin är att hela kommunkoncernen gemensamt ska jobba för att uppnå målen. Näringslivsstrategin beslutas av kommunfullmäktige.

Syftet är att tydliggöra kommunens roll för att främja privat företagande både vad gäller utveckling och etableringar. Konkurrensen om arbetskraft ökar. Det är stor brist på kompetens inom många yrken. Samtidigt är arbetslösheten hög i vissa grupper. Samverkan mellan kommunen, företagen och andra aktörer måste utvecklas. Vi ska arbeta med insatser som möter arbetsmarknadens behov och får fler Borlängebor i egen försörjning.

Insatserna i näringslivsstrategin ska leda till ett mer attraktivt Borlänge, ökad motivation hos elever i skolan, ökad trygghet och ökad effekt av kommunala satsningar. Tillsammans med företagen och ideella krafter bygger vi ett starkt Borlänge!

2.1 Genomförande och uppföljning

Näringslivsstrategin är ett strategiskt styrdokument som ska underlätta genomförandet av visionen och målen i *Strategisk plan*, nämndplaner, verksamhetsplaner och affärsplaner. Fokusområdena har tagits fram i dialog med företagsledare, företagorganisationer, politiker samt tjänstepersoner. Strategin ska genomföras genom verkställande av en handlingsplan, som tas fram parallellt med strategin, i dialog med näringslivet.

Uppföljningen av strategin och handlingsplanen sker i dialog med företagen och är integrerad i ordinarie uppföljning. Näringslivsstrategin utgör underlag till nämndernas strategier i nämndplanerna och bolagens affärsplaner. Näringslivsstrategin är ett verktyg för att hela koncernen ska kunna jobba effektivt för att förverkliga ambitionerna i *Strategisk plan*.

Näringslivsarbetet är tvärsektorielt och berör alla nämnder och helägda kommunala bolag. För varje aktivitet i handlingsplanen finns det preciserat vilken funktion/nämnd/bolag i koncernen som är ansvarig för genomförandet av aktiviteten. Dessa nämnder och bolag förväntas vara huvudaktörer och ta ansvar för delmål, genomförandet av aktiviteter samt bidra till uppföljningen. Handlingsplanen följs upp årligen i kommunledningens dialog med näringslivet samt redovisas årligen till politik och koncernledning.

2.2 Målgrupp

Strategins målgrupper är företagare och företagsledare i Borlänge, de kommunala tjänstepersoner/politiker/bolag som hanterar frågor som påverkar företagare och näringsliv samt företagsfrämjare i Dalarna.

2.3 Avgränsningar

Näringslivsstrategin inkluderar primärt de områden som är viktiga för företag och företagare i deras näringsverksamhet. Utöver det finns det förstås fler frågor som är viktiga för företagare, till exempel väl fungerande skolor, attraktiva bostadsmiljöer mm. Dessa hanteras dock huvudsakligen i andra strategier och nämndplaner.

2.4 Resurser

Nämnder och styrelser ska genomföra åtgärderna i handlingsplanen med de medel som tillgetts inom ramen. Genomförandet av näringslivsstrategin verkställs genom aktiviteter och

uppföljning av handlingsplanen samt att aktiviteterna integreras i respektive nämnds verksamhetsplan. Strategiska satsningar aktualiseras vid behov i ordinarie budgetprocess.

En ambitionshöjning *kan* kräva ökade resurser, men många av de insatser som föreslås i strategin handlar om att tänka nytt och samarbeta över organisationsgränserna i nära dialog/samverkan med företagen och deras organisationer. Hur organisationen lyssnar och samverkar med företag, länets företagsfrämjare⁴ och andra kommuner avgör hur/om målen kan nås.

3. Borlänge styrkor och utmaningar

I omvärldsanalysen, företagardialogen och den interna dialogen har det framkommit ett antal styrkor och utmaningar.

Borlänges styrkor som näringslivskommun är:

- Ett fördelaktigt geografiskt läge, Borlänge är ett kommunikationsnav.
- Många av regionens viktiga aktörer finns på plats i Borlänge, bland annat några av största och snabbast växande företag, högskolans tekniska utbildningar, Trafikverket, Transportstyrelsen och Dalarna Science Park.
- Borlänge är ett regionalt handelscentrum och har ett antal starka industri-, teknik- och musikföretag. Här finns också många konsultföretag inom IT.
- En ung befolkning med en stor mångfald och mångårig, positiv befolkningstrend.
- Ett stort utbud av outdoor- och fritidsupplevelser med goda förutsättningar att vara en attraktiv work-life kommun.
- Läget nära Falun, som vi delar bostads- och arbetsmarknad med och som bidrar till en större marknad för våra företag.

Borlänges utmaningar som näringslivskommun är:

- Svårigheter för företagen att hitta och rekrytera medarbetare.
- Brister i samverkan skola-näringsliv.
- Integration och inträde på arbetsmarknaden för de stora grupper som står långt ifrån arbetsmarknaden.
- Problem kopplade till kriminalitet och otrygghet.
- Att många företag har för låg kompetens kring hållbarhet och digitalisering.
- Det försämrade företagsklimatet, där företagare generellt efterlyser en minskad byråkrati, en utvecklad dialog och en smidigare väg för att få kontakt.
- Ovisshet kring hur handeln kommer att utvecklas i ett postpandemi- och hållbarhetsperspektiv.
- Brist på etableringsbar mark och brister i bygg- och exploateringsprocessen.

⁴ Almi GävleDala, Industriellt Utvecklingscentrum Dalarna, Region Dalarna, Falun Borlänge-regionen, Dalarna Science Park m fl organisationer som främjar företagens utveckling.

Det här vill vi uppnå.

4. Mål 2025

Borlänge kommun ska ha ett företagsklimat som utvecklas positivt, där kommunen tar rollen som möjliggörare och företagen ges goda förutsättningar för en hållbar tillväxt.

Vi uppnår målen genom att:

- Bidra till näringslivsutveckling i Borlänge kommun genom att i alla våra kontakter med företagen agera som en möjliggörare.
- Göra det lätt att göra rätt och svårt att göra fel
- Erbjudna smidigare vägar för kontakt.
- Utveckla hur vi samverkar och matchar i kompetensförsörjning.
- Bjuda in företagen i det brottsförebyggande arbetet.
- Tillsammans med företagarna jobba för att bli en Viable City.
- Genomföra och följa upp handlingsplanen

4.1 Indikatorer

Omdömen i Sveriges kommuner och regioners servicemätning Insikt⁸

Nöjd Kund Index (NKI)

Medelvärde för samtliga mätområden:	79 ⁵ (tidigare värde 68 från 2017)
NKI för livsmedelskontroll:	82 (finns inget tidigare värde)
NKI för miljö och hälsoskydd:	72 (tidigare värde 62 från 2017)
NKI för handläggning av bygglov:	70 (tidigare värde 63 från 2017)
NKI för markupplåtelse:	79 (tidigare värde 75 från 2017)

Omdömen i Svenskt Näringslivs mätning av företagsklimatet

Sammanfattande omdöme:	Minst 3,5 ⁶ (tidigare värde 3,04 från 2021)
Tillgång till kompetens:	Minst 3,0 (tidigare värde 2,87)
Skolans kontakt med det lokala näringslivet:	Minst 3,0 (tidigare värde 2,67)
..påverkas ditt företag negativt av brottslighet:	Minst 3,5 (tidigare 3,24)
Tjänstemäns attityder till företagande:	Minst 3,5 (tidigare 2,90)
Kommunpolitikernas attityd till företagande:	Minst 3,5 (tidigare 2,77)

Övriga indikatorer

Mål för nyföretagande- Minst 300⁷ nya företag per år (286 st under 2020)
Landa minst en större industrietablering under perioden

⁵ Med ett NKI-värde på 75 så hade Borlänge år 2020 legat 1 enhet över det genomsnittliga resultatet för de kommuner som deltar i SKR Insikt. Genomsnittet ökar dock med 1 enhet per år, varför vi sätter målet till 79 för år 2025. Samma metodik har tillämpats för varje delområde (bygglov, miljötillsyn osv). Jämförelsen för Borlänge görs med 2017 då det var det senaste året som Borlänge deltog i Insikt.

⁶ Med ett sammanfattande omdöme på 3,5 så hade Borlänge kommun i den senaste mätningen legat på genomsnittet i Dalarna och strax över genomsnittet i riket.

⁷ Beräknas som glidande medeltal för två år.

5. Inspel från dialogen med företagen

Kommunledningen och Näringslivskontoret har under våren 2021 fört en bred dialog med företagare och företagsledare i olika branscher. Företagen uppskattar att Borlänge är en kommun som är expansiv och historiskt har vågat ta kreativa och modiga initiativ i utvecklingsfrågor men de har önskemål om utvecklingsinsatser. De har i dialogen lyft fram några utvecklingsområden som de anser är viktigare än andra.

Företagen tycker att det är viktigt att Borlänge kommun utvecklar sin roll som möjliggörare, till exempel att myndighetsutövning, vid handläggning av tillstånd och tillsyn, sker utifrån ett möjliggörande perspektiv. De vill bli guidade rätt vid myndighetskontakter och att det ska vara lätt att göra rätt.

Flera företag är frustrerade över att exploateringsprocesser har dragit ut på tiden och man vill se bättre fysiska- och planmässiga förutsättningar för att kunna utveckla sin verksamhet.

Det brottsförebyggande arbetet för att bli en säkrare kommun med större upplevd trygghet är något som företagen tycker är viktigt. En del i det är också att kommunen fortsätter utveckla stadskärnan så att den upplevs som trygg och intressant.

Många av Borlänges företag har idag stora problem att hitta önskad arbetskraft och den utmaningen förutspås växa, därför är arbetet med strategisk kompetensförsörjning viktigt. De efterfrågar särskilt ett utvecklat samarbete med gymnasieskolan och då speciellt yrkesprogrammen, för att utveckla utbildningen så att den bättre passar deras behov.

Företagen efterfrågar en väl fungerande skola, en bättre samverkan mellan skola och näringsliv och att Borlänge upplevs som en attraktiv livsmiljö dit deras framtida potentiella medarbetare vill flytta. Borlänges varumärke påverkar potentialen för nya etableringar och företagens möjligheter att attrahera talanger och rekrytera.

Företagen uttrycker behov av att utveckla upphandlingen så att den blir tydligare och mer tillgänglig för lokala företag.

De påvisar också vikten av att kommunen ska kommunicera det positiva arbete som redan pågår parallellt med det som behöver stärkas och utvecklas.

Nya samtalsforum önskas, till exempel där kommun och representanter från företagen kan diskutera näringslivsfrågor. Det efterlyses också branschforum där företag med utvecklingsambitioner kan få kunskap om forskning och viktiga framtidsfrågor.

I Svenskt Näringslivs mätning⁶ av företagsklimatet i Borlänge 2021 så har de 177 svarande företagen angett att de viktigaste områdena för att förbättra företagsklimatet i kommunen är; minskad brottslighet och ökad trygghet, bättre dialog mellan kommunen och företagen samt ökad samverkan mellan skola och näringsliv.

I Företagarnas undersökning Småföretagsbarometern⁷ anger tillfrågade företagare att det största tillväxthindret är svårigheten att finna lämplig arbetskraft/personal. Även där anges företagsanpassad myndighetsutövning och samverkan skola-näringsliv som viktiga frågor för ett bra lokalt företagsklimat.

6. Fokusområden

I företagardialogen efterlyste företagare och företagsledare enklare vägar för kontakt med kommunen och en handläggning av tillstånd och tillsyn som är mer guidande och gör det lättare att göra rätt. Man önskade också ett samhälle med minskad otrygghet/kriminalitet och bättre möjligheter att rekrytera.

Fokusområdena nedan är till stor del baserade på företagens inspel i dialogen. Beskrivningen av fokusområdena inleds med en analys, som bakgrund för valda insatser. Insatserna genomförs sedan genom aktiviteter i den handlingsplan som har utvecklats parallellt med näringslivsstrategin. Handlingsplanen är ett levande dokument som följs upp och uppdateras i samverkan med representanter för företagen. I alla fokusområden ska representanter för Borlänge kommun agera som möjliggörare.

Borlänge och Falun har en ömsesidig nytta av sitt läge nära varandra. Vi har en god samverkan med Falun, t ex i Falun Borlänge-regionen, och vi ser positivt på att fortsätta- och utveckla samarbetet med Falu kommun i näringslivsfrågor.

6.1 Kompetensförsörjning och samverkan skola-näringsliv

Företagen i Borlänge har stor brist på kompetens. Den bristen riskerar att öka framåt till följd av stora pensionsavgångar det kommande decenniet. Det finns ett behov av fler privata arbetstillfällen för att öka möjligheterna till självförsörjning och minskat utanförskap. Samtidigt har Borlänge en hög arbetslöshet och många invånare som står långt ifrån arbetsmarknaden. Här krävs samlade insatser och ett delvis nytt arbetssätt, där kommunen och företagen planerar och agerar tillsammans. Borlänges företag ska ges bästa möjliga förutsättningar att klara sin kompetensförsörjning, där viktiga insatser är en ökad behovsanpassning av utbildning inom gymnasium, vuxenutbildning, yrkeshögskola och högskola, utvecklad matchning samt insatser för att öka Borlänges attraktivitet för inflyttning.

God kompetensförsörjning och samverkan skola-näringsliv uppnås genom att:

- Utveckla samverkan för att koordinera och utföra åtgärder som stärker kompetensförsörjningen. Det kan till exempel omfatta analys, diskussion och konkreta initiativ till utveckling, där kommun, företagare, arbetsförmedling och utbildningsaktörer enas om behov, insatser och prioriteringar.
- Ha en god dialog och samverkan med Borlänges branscher för att stärka deras kompetensförsörjning, inom ex vis programråd, branschträffar och företagsbesök.
- Utveckla samverkan mellan skola och företag för stärkt studie- och yrkesvägledning och företagskontakt genom hela skolgången - från grundskola till vuxenutbildning.
- Förstärka arbetet med att rusta och tillgängliggöra resursen i form av människor som idag står utanför arbetsmarknaden. Det handlar om att verka för ett ömsesidigt utvecklat samarbete mellan kommun och företag där man tillsammans utvecklar smidiga och trygga sätt för privata arbetsgivare att ta emot praktikanter, vilket kan möjliggöra för företag att erbjuda fler privata praktikplatser.

6.2 Brottsförebyggande/trygghetsskapande arbete

Det finns en utbredd oro bland företagen för att brottslighet och otrygghet ska försvåra företagandet och göra kommunen mindre attraktiv att flytta till eller stanna kvar i, vilket påverkar såväl företagets kundunderlag som deras möjligheter att rekrytera. Här behöver Borlänge kommun och företagare samverka i ett brottsförebyggande arbete.

- Kommunens företagare och branschorganisationer bjuds in till ett brottsförebyggande långsiktigt arbete tillsammans med BRÅ, Borlänge kommun, Polisen m.fl.

6.3 Borlänge kommun som möjliggörare

Företagare möter kommunen som myndighetsutövare i många olika sammanhang som handlar om tillstånd, tillsyn och upphandling. Forskning visar att ökad tillit mellan

myndighetsutövare och företagare ökar företagarens vilja att göra rätt. Den pekar också på att det bästa sättet att uppnå god regelefterlevnad är att göra det lätt att göra rätt. Kommunen och dess medarbetare ska vara lätta att kontakta och agera som möjliggörare.

Företagare och deras organisationer har genom sina inspel till kommunledningen varit starkt bidragande i framtagandet av näringslivsstrategin. Den dialogen ska fortsätta och utvecklas.

Borlänge kommuns roll som möjliggörare uppnås genom:

- Ökad tydlighet och transparens, enkel tillgång till information, att uppmuntra till regelefterlevnad och en guidande arbetsmetodik. Vi ska utgå från att företagaren vill göra rätt och att hen ges så goda förutsättningar som möjligt att göra det. Detta arbetssätt ska tillämpas vid kontakter mellan kommun och företag vid tillstånd, tillsyn och andra ärenden, för smidiga processer och ökad ömsesidig förståelse.
- Att Borlänge kommun i samspel med Upphandlingscenter erbjuder tydliga och tillgängliga offentliga upphandlingar med tidig dialog och relevanta krav.
- Utveckling av funktionen företagslots och evenemangslots.
- Möten om tillväxt och näringslivsutveckling mellan kommunledning och representanter för Borlänges företagare, där genomförandet och uppföljningen av näringslivsstrategin är ett obligatoriskt inslag.
- Att kommunledningen genomför regelbundna och förberedda företagsbesök för att bygga relationer som gynnar Borlänges och företagens utveckling samt samla in kunskap om dess förutsättningar.
- Att lyfta goda exempel och bereda möjlighet för företag att arbeta med ekologisk och social hållbarhet i samverkan med länets företagsfrämjare. Vi ska genom innovativ och ansvarsfull offentlig upphandling verka för social- och miljömässig hållbarhet. Vi ska identifiera möjligheter för att bli en klimatneutral kommun, en Viable City. Vi ska ge förutsättningar för företag som vill öka sin konkurrenskraft att få kunskapsstöd vid t.ex. upphandlingar så att de kan utveckla företagets arbete med social- och ekologisk hållbarhet. Arbetet ska ske i samarbete med främjare, t.ex. UpphandlingsDialog Dalarna, företagarorganisationer, Dalarna Science Park och Almi.

6.4 Etableringar och attraktivitet

Borlänge är en attraktiv etableringsort med mycket goda förutsättningar att attrahera företag. Detta i kraft av vårt läge, våra starka teknik- och industriföretag, stål- och byggkluster samt tekniska konsulter. Här finns dessutom tillgång till industrikompetens, teknikpark, forskning och utbildning. Styrkor finns också inom framtidens gröna industri, avancerade tjänster, handel och logistik samt kulturella och kreativa näringar. Borlänges nuvarande och framtida företag ska ha goda förutsättningar att utveckla och expandera sin verksamhet här.

Borlänge kommun har i samverkan med näringslivet genomfört en BID-process för att utveckla stadskärnan som fyller en viktig funktion för både invånare och företagare. Syftet med arbetet har varit att stärka attraktiviteten i området som inkluderar centrum, Kupolen, Norra backa och stråken däremellan. Hur vi utvecklar stadskärnan och Högskolan Dalarnas flytt till centrum har betydelse för Borlänges totala attraktivitet och varumärke.

Goda förutsättningar för etableringar och attraktivitet uppnås genom att:

- Borlänge kommun utvecklar en smidig och tydlig process för exploatering/planering/byggande.
- Borlänge kommun utvecklar sin markberedskap för etableringar.
- Fastighets AB Hushagen med lyhördhet, flexibilitet, gott värdskap och hög kvalitet fortsatt agerar som en kompletterande partner för kommersiella lokaler.
- Borlänge kommun fungerar som nätverksmotor för att i nära samverkan med fastighetsägare, Högskolan Dalarna och näringsidkare fortsätta utveckla stadskärnan och dess samband med den omgivande staden.
- Borlänge kommuns aktiviteter för att bli en Viable city tillämpas vid etablerings- och exploateringsprocesser samt vid utveckling av stadskärnan. Detta sker i samverkan mellan kommun, kommunala bolag och företag.

6.5 Hållbar företags- och branschutveckling

I jämförelse med andra kommuner så är Borlänge starkt inom bland annat industri, handel, logistik, avancerade företagstjänster, musik och upplevelser. Inom alla branscher finns Borlänge företag med tillväxtpotential och möjligheter till nya etableringar, nyföretagande och evenemang. Vi vill bidra till goda möjligheter för hållbar tillväxt i Borlänges branscher.

Företagen efterlyser mötesplatser där de kan ta del av- och dra nytta av forskning och bra exempel från den egna och andra branscher. Företagen har också behov av att träffa varandra för att göra affärer, utveckla samarbeten och utbyta information.

I Dalarna satsas stora resurser på att stödja företagare i länet i deras arbete med att utveckla sina företag, innovationer och hållbarhet/digitalisering. Här är Dalarna Science Park, IUC Dalarna, Falun Borlänge-regionen, Högskolan Dalarna, Region Dalarna, Visit Dalarna, Dalapop, ByggDialog Dalarna, Sustainable Steel Region m fl företagskluster viktiga partners för oss att samarbeta med och lotsa företag(are) vidare till.

Företags- och branschutveckling uppnås genom att:

- Utveckla forum för produkt- och affärsutveckling, hållbarhet och digitalisering inom de branscher som efterfrågar det. Det kan till exempel handla om hur kommunens industriföretag och deras underleverantörer kan utveckla kompetens inom grön industriteknik, digitalisering, automatisering, resurssnål teknik och hållbarhetsarbete.
- Samordna miljöstrategin och näringslivsstrategin, till exempel när det gäller de punkter i miljöstrategin som handlar om samverkan och delaktighet (t ex information och inspiration).
- Stärka Borlänges förutsättningar som logistiknav. Detta genom att verka för uppgradering av de stråk för gods- och persontransporter som löper samman i Borlänge samt genom att förbereda markområden för logistiketableringar.

- Agera som en samlad resurs för utveckling av kulturella och kreativa näringar⁸ i samverkan mellan Kultur & Fritid och Näringslivskontoret. Vi ska här, tillsammans med andra aktörer, arbeta för att Borlänge är en gynnsam plats för företagsutveckling i musikens ekosystem⁹ och andra kulturella och kreativa näringar.
- Näringslivskontoret fungerar som en väg in till länets företagsfrämjare för att stödja Borlänges företagare i deras satsningar kring företagsutveckling och innovation. Vi ska ha goda relationer med övriga främjare, ha koll på deras erbjudanden och bevaka att företagare i Borlänge får god support hos dem.
- Stötta- och samverka med Ung Företagsamhet i deras verksamhet.
- I samverkan med Visit Dalarna underlätta för utveckling av företag och projekt inom outdoor/besöksnäring och nya upplevelser/evenemang i Borlänge kommun.
- I samverkan med Nyföretagarcentrum, Ung Företagsamhet, Coompanion, ALMI m fl aktörer hitta vägar för ökat nyföretagande med särskilt fokus på ungdomar, kvinnor och personer med utländsk bakgrund.
- Samverka med Coompanion inom utveckling av sociala företag. Det ska göras i parallell god dialog- och samverkan med företagare i den berörda branschen

⁸ Tillväxtverkets specificering av branscher som ingår i kulturella och kreativa näringar är; Arkitektur, design och formgivning, slöjd och hantverk, media och marknadskommunikation, dataspel, mode, film, foto, konst, litteratur, musik, scenkonst, måltid, upplevelsebaserat lärande samt kulturarv.

⁹ I musikens ekosystem ingår musiker, låtskrivare, ljud- och ljus tekniker, scenbyggare, chaufförer, musikstudioägare, bokare, agenter, uthyrare av olika saker som behövs, mm.

Bilagor

Bilaga 1. Borlänge som näringslivskommun och omvärlden

Borlänge som näringslivskommun

Borlänge är en ung stad och det moderna Borlänge växte fram under slutet av 1800-talet när järnväg och industrier etablerades. År 1877 startades Domnarvets Jernverk och kring år 1900 anlade Stora Kopparbergs Bergslag Kvarnsvedens pappersbruk och industriorten växte fram. Fram till 1990-talet var Borlänge en utpräglad verkstads- och industristad med stark tillväxt inom processindustrin.

Därefter har sysselsättningen inom tillverkning minskat, medan handel och tjänster har ökat. Borlänge låg 2020 på plats tio över starkaste handelsstäder i landet (sällanköpsvaror). Borlänge har de senaste trettio åren haft en stark tillväxt av offentliga jobb i Högskolan Dalarna, Trafikverket, Transportstyrelsen och Borlänge kommun medan utvecklingen har varit svagare för privata arbetstillfällen. Här finns flera företagsfrämjande aktörer som till exempel Dalarna Science Park, Almi och IUC. Borlänge har en stark position inom musik och upplevelser. Besöksmålen (upplevelseindustrin och evenemangen) inom kommunen är stadigt växande och bidrar till en helhet som gör Borlänge till en attraktiv plats att besöka. Borlänge har haft den klart största befolkningsökningen i Dalarna de senaste tio åren.

Borlänges näringsliv befinner sig i förändring. Stora Enso beslutade sommaren 2021 om nedläggning av Kvarnsvedens pappersbruk, snabbt följt av en än större etablering från Northvolt på samma område. Pandemin har under 2020/2021 påverkat framförallt handel, restaurang och evenemang. På plussidan finns en stark utveckling de senaste tio åren för teknik- och IT-konsulter och byggsektorn.

Stadskärnan har under en period tappat i attraktivitet i relation till Kupolen och det nya handelsområdet runt IKEA på Norra Backa. Centrum har dock börjat leva upp igen, inte minst genom nya restauranger, barer och serviceföretag. Kommunen har de senaste åren tillsammans med privata centrumaktörer drivit ett BID-projekt¹⁰ i stadskärnan, där nu också Högskolan Dalarna är på väg att etablera sig. Företagsklimatet har enligt Svenskt Näringslivsenkät stadigt försämrats den senaste tioårsperioden men nu pågår en satsning på att stärka företagsklimatet samt utveckla samspelet med näringslivet.

Starka branscher i Borlänge

Borlänges starkaste branscher i jämförelse med andra kommuner är handel, industri/teknik, logistik, IT + annan avancerad tjänsteproduktion och upplevelser (musik, kultur, nöjen, evenemang, outdoor, möten).

Handel har de senaste tjugo åren utvecklats till en av våra starkaste branscher genom den snabba utvecklingen i och omkring Kupolen och handelsområdet på Norra Backa. De flesta stora svenska detaljhandelsföretag finns representerade på dessa handelsområden.

Trots minskande sysselsättning under en längre tid så har Borlänge fortfarande en stark industri. Här är SSAB:s stålverk och numera även Northvolt flaggskeppen, men det finns också en rad andra ledande teknik- och tillverkningsföretag med kända varumärken

¹⁰ BID= Business Improvement District. BID är en metod för samverkan mellan kommunen och aktörer i centrum i syfte att öka kommersiell verksamhet, service och folkliv

som Fiskarhedenvillan, Mockfjärds Fönster och Svenska Krämfabriken.

Borlänges geografiska och logistiska läge i regionen har gett staden en position som regionalt transportcentrum. I Borlänge korsas nationella järnvägsstråk, riksvägarna rv50 och rv70 samt att Europaväg E16. En stor del av godstransporterna som är på väg söderut från de norra delarna i landet passerar och hanteras på bangården. I och med utlokaliseringen av dåvarande Vägverket och Banverket till Borlänge och senare även Transportstyrelsen har Borlänges position som logistiknav förstärkts.

Med ett gott geografiskt läge, närheten till SSAB och statliga verk har flera av de stora svenska IT- och tekniska konsultföretagen ökat sin närvaro i Borlänge de senaste tio åren.

Borlänge är en av regionens starkaste destinationer inom upplevelser och nöjesutbud. Här finns en mångfald av såväl musik- sport- och nöjesarrangemang, mat-/dryckesupplevelser och många aktiviteter för barnfamiljer. Musikstaden Borlänge är en motor i den regionala musikutvecklingen. Borlänge har ett stort utbud av outdooraktiviteter och en av landets starkaste alpina destinationer Romme Alpin ligger i Borlänge.

Omvärld och trender

Vi har ett antal starka globala trender i form av digitalisering, automatisering, accelererande klimatkris, åldrande befolkning, ökat resande, ökade strömmar av flyktingar och ett snabbt ökande fokus mot ett mer hållbart samhälle. Pandemin har ökat förändringstakten, påverkat värderingar, ökat efterfrågan på ett naturnära liv, ökat näthandeln och distansarbetet.

Industrin i Sverige har de senaste åren kraftigt stärkt sitt varumärke och axlar nu en roll som en innovativ sektor med lösningar för en hållbar tillväxt. Besöksnäringen är en av de snabbast växande branscherna och efter en svacka under pandemin ser den ut att utvecklas starkt framåt, men med ökad efterfrågan på hållbarhet och nära resmål.

Vi påverkas på flera olika sätt av de här omvärldsförändringarna. De ökar kraven på kommunens handelsföretag. Vår roll som växande handelscentrum är inte lika given som tidigare. Vi kan dra nytta av den växande besöksnäringen med vår styrka inom outdoor, upplevelser och storstadsnära skidturism. Klimatkrisen leder till krav på att företag kan producera varor och tjänster på ett mer resurssnålt sätt. En effekt av detta är att många enskilda företag behöver ställa om sin verksamhet i en allt snabbare takt. Alla de här trenderna innebär både möjligheter och utmaningar för företagen.

Kompetensförsörjning har under ett antal år angivits av företagen som deras största hinder för utveckling och tillväxt och kompetensbristen förutspås växa ytterligare. Detta är en komplex process med många inblandade aktörer där det idag finns stora brister i överblick och samverkan. Här måste de offentliga aktörerna och företagen göra gemensamma analyser och enas om åtgärder för att samordna och stärka kompetensförsörjningen.

Bilaga 2. Borlänge som kommun för hållbart företagande

Begreppet hållbarhet omfattar ekonomisk- social- och ekologisk hållbarhet. För att Borlänge ska kunna bidra aktivt till klimatomställningen och upplevas som en hållbar kommun krävs samverkan med näringslivet.

Ekologisk hållbarhet- Viable City Borlänge

Borlänge är en av 23 svenska städer i programmet Viable Cities¹¹ med höga ambitioner för miljöarbetet. Målet för Viable Cities är att uppnå klimatneutrala städer till 2030 med ett gott liv för alla inom planetens gränser. Genom ett klimatkontrakt åtar sig kommunen att investera i klimat- och hållbarhetsåtgärder med sikte på 2030. Det handlar om att mobilisera en bredd av aktörer i Borlänge för att göra stora utsläppsminskningar inom industrin, transportsektorn, befintliga och nya byggnader, uppvärmning, konsumtion och avfall. Upplägget är att kommunen, tillsammans med Näringslivet, civilsamhället och akademien, tar ett gemensamt ansvar genom att tänka framåt och nytt. Nya lösningar och innovationer behöver tas fram och testas, utvärderas och skalas upp. För företagen innebär det ny teknik, nya arbetssätt och nya förhållningssätt. Inom processerna kring utvecklingen som en Viable City finns inte bara ökad hållbarhet som mål utan även en stor potential för att skapa goda affärs- och utvecklingsmöjligheter för Borlänges företag.

Nyligen antog Borlänge en miljöstrategi med höga ambitioner kring klimat, biologisk mångfald och cirkulär ekonomi. Miljöstrategin har tre prioriterade områden; hejda klimatförändringarna, stärka biologisk mångfald och skapa en cirkulär ekonomi. Näringslivsstrategins handlingsplan samordnas med miljöstrategins handlingsplan.

Företagen i Borlänge kommun har kommit olika långt med sin ekologiska och sociala hållbarhet. Vissa av företagen ligger i internationell toppklass medan andra behöver både inspiration och kunskapsstöd för ökad hållbar utveckling.

Inom området lagar och regler finns forskning som visar att företagare vill göra rätt, bara de vet hur. Samma sak gäller även inom hållbarhet. Utmaningen är att hitta vägar för hur kommunen och andra företagsfrämjare kan tillhandahålla de redskap och den kunskap som företagarna behöver för att navigera rätt inom hållbarhet. Affärsmöjligheter för företag inom ramen för omställningsarbete/Viable City-processen ska identifieras och lyftas fram.

Social hållbarhet

Borlänge har en arbetslöshet som ligger över länets och rikets genomsnitt och det finns en hög andel invånare med behov av utbildning inom språk och yrkeskompetens. Skolresultaten ligger lägre än genomsnittet.

Det finns ett stort rekryteringsbehov hos företagen i Borlänge, där de har svårt att hitta den kompetens som de söker. Samtidigt har Borlänge många invånare med låg utbildningsnivå och kvalifikationer som ännu inte matchar företagens behov. Här behövs utbildning, praktik, kompetensutveckling och matchning men också nya strategier för kompetensstegar, vidareutbildning och rekrytering hos företagen.

Med särskilda insatser och ökad samverkan mellan näringsliv, kommun och andra aktörer

⁴ Dalastrategin <https://www.regiondalarna.se/verksamhet/regional-utveckling/regional-utvecklingsuppdrag/regional-utvecklingsansvar/dalastrategin/>

⁵ Svenskt innovationsprogram för utveckling av smarta och hållbara städer, där målet är klimatneutralitet år 2030.

kan arbetet utvecklas inom området. På så sätt kan integration, språkträning och nyföretagande öka och meritvärden i skolorna stiga. En annan viktig faktor är socialt företagande.

Bilaga 3. Koppling till andra styrdokument

I Borlänge kommuns strategiska plan för perioden 2020-2023 finns tio verksamhetsmål, där det första lyder *Vi ska vara en motor i näringslivsutvecklingen och minska arbetslösheten så att fler vill och kan arbeta och etablera sig i Borlänge*. I planen motiveras målet med *Alla Borlängebor ska kunna leva ett gott liv med både ekonomisk och social trygghet*. En förutsättning för detta är ett framgångsrikt näringsliv som skapar arbetstillfällen. Det krävs tillgång till kompetens samt en väl fungerande infrastruktur för transporter, information och energi.

Vi ska vara en motor i näringslivsutvecklingen och minska arbetslösheten så att fler vill och kan arbeta och etablera sig i Borlänge.

Alla Borlängebor ska kunna leva ett gott liv med både ekonomisk och social trygghet. En förutsättning för detta är ett framgångsrikt näringsliv som skapar arbetstillfällen. Då krävs tillgång till kompetens samt en väl fungerande infrastruktur för transporter, information och energi.

Vi ska i samarbete mellan kommunen och företagen skapa en långsiktig näringslivsstrategi för tillväxt. Den ska tydliggöra kommunens roll för att främja privat företagande både vad gäller utveckling och etableringar. Samverkan mellan kommunen, företagen och andra aktörer måste utvecklas. Vi ska arbeta med insatser som möter arbetsmarknadens behov och får fler Borlängebor i egenförsörjning.

Därför är det här viktigt i Borlänge

Arbetslösheten är relativt hög samtidigt som den arbetskraft som kommunen och företagen behöver saknas. Många är i utanförskap vilket ofta innebär negativa konsekvenser för individen och försvårar integrationen på arbetsmarknaden och i samhället. Samtidigt är det brist på kompetens inom vissa yrken.

De fokusområden som näringslivsstrategin innehåller ska vara en inriktning för kommunkoncernens arbete för att nå näringslivsmålet i *Strategisk plan*.

Borlänge kommuns värdegrund - Dialogbaserat och möjliggörande arbetsätt

Dialog lyfts i Strategiska planen 2020-2023 fram som det viktigaste verktyget för att lyckas med styrningen, där tillit, lyhördhet och ömsesidig respekt är grundläggande. Det baseras på kommunens värdegrund som har följande tre förhållningssätt:

Jag finns här för Borlängebon; Vi har fokus på vårt uppdrag. Vi är professionella och trevliga i vårt bemötande.

Jag gillar utmaningar; Vi vågar tänka nytt och bidrar till förändring. Vi vill utvecklas och växa. Vi är stolta över vårt arbete.

Jag möter varje människa med öppenhet; Vi visar respekt för alla vi möter. Vi har tilltro till

människor och ser allas lika värde.

Dialogen är en viktig byggsten i våra kontakter med kommunens företagare. För att mötet mellan medarbetaren och företagaren (Borlängebon) ska bli så bra som möjligt behöver politiker och tjänstepersoner i kommunens verksamheter agera som möjliggörare med gott bemötande, tydlighet och förutsägbarhet. De ska utgå från att företagare vill göra rätt och sträva efter att göra det så enkelt som möjligt för dem att lyckas med det.

Det beskrivs i den strategiska planen att i samspelet med företagen ska arbetssättet *medborgardriven tjänsteutveckling* användas. Alla invånare ska känna sig delaktiga, betydelsefulla och att deras synpunkter får bli hörda.

Forskning, undersökningar och enkäter visar att företagare *vill* göra rätt när det handlar om lagar och regler och det bästa sättet att uppnå regelefterlevnad är att förenkla för dem att göra rätt. Detta stämmer väl överens även med myndigheternas serviceskyldighet i förvaltningslagen¹².

Företagares vilja att göra rätt ökar ju högre tillit de har för den myndighetsutövare/handläggare de träffar vilket bland annat uppnås genom bra bemötande. I dialogen mellan företagare och handläggare kan ökad tillit också resultera i att företagaren kan förstå bättre vilka möjligheter och begränsningar det finns inom myndighetsutövning. Då ökar den ömsesidiga förståelsen mellan företagare och handläggare och en win-win situation med tydliga fördelar för både handläggare och företagare uppnås.

Dalastrategin

Borlänge kommun och dess företagare/företagsledare är viktiga aktörer i Dalarna. Region Dalarna har antagit en ny Dalastrategi⁴ som säger att: *År 2030 ser vi ett Dalarna som under det senaste decenniet genomgått en stor omställning. Ett aktivt och nyskapande arbete för ett hållbart Dalarna har stärkt länets attraktivitet och konkurrenskraft, och gjort det ännu bättre att leva och verka i Dalarna. Det regionala systemet för främjande, finansiering, företags- och innovationsstöd ska vara tydligt och sammanhållet. Det ska vara lätt att förstå vem som gör vad. Näringsklimat främjas av goda förutsättningar att driva företag och väl fungerande kapitalförsörjning...*

Dalarnas näringsliv är 2030 ledande inom hållbarhet, vilket öppnat för nya export- och investeringsmöjligheter. Den positionen nås genom att:

- *Verka för ett diversifierat näringsliv som är i framkant av hållbarhetsarbetet*
- *Verka för ökade investeringar, export och internationalisering*
- *Främja entreprenörskap och företagande*
- *Ta tillvara digitaliseringens möjligheter och*
- *Se Industri och besöksnäring som fortsatt betydelsefulla näringsgrenar.*

Borlänge kommuns näringslivsstrategi överensstämmer väl med Dalastrategins ambitioner.

¹² §6 Förvaltningslagen: "En myndighet ska se till att kontakterna med enskilda blir smidiga och enkla. Myndigheten ska lämna den enskilde sådan hjälp att han eller hon kan ta till vara sina intressen. Hjälpen ska ges i den utsträckning som är lämplig med hänsyn till frågans art, den enskildes behov av hjälp och myndighetens verksamhet. Den ska ges utan onödigt dröjsmål."

⁶ <https://www.foretagsklimat.se/borlange>

⁷ <https://www.foretagarna.se/politik->

[paverkan/rapporter/smaforetagsbarometern/smaforetagsbarometern-2021/](https://www.foretagarna.se/politik-paverkan/rapporter/smaforetagsbarometern/smaforetagsbarometern-2021/)

Agenda 2030

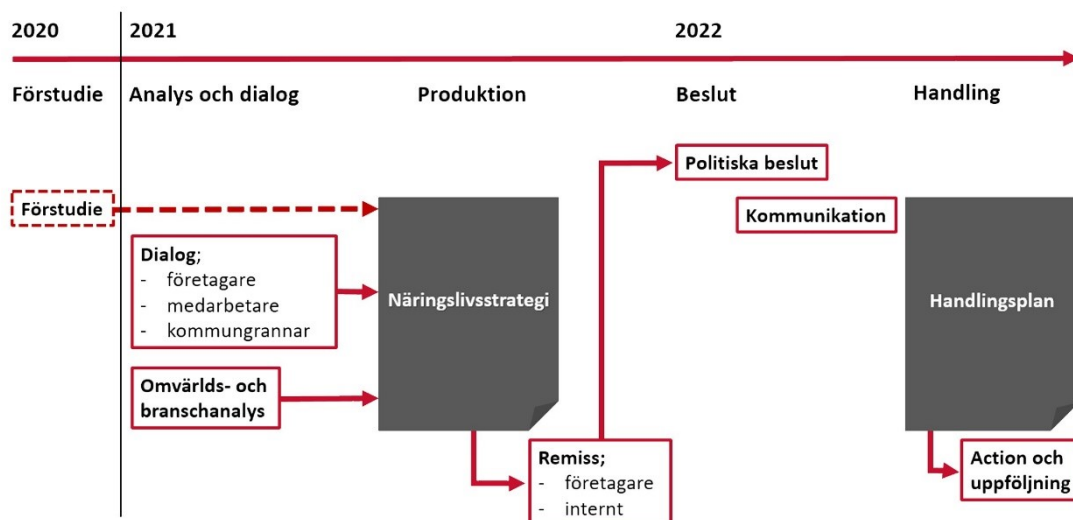
Näringslivsmålet i den strategiska planen pekar främst mot följande Agenda 2030-mål:

Figur 3 Mål från Agenda 2030

Bilaga 4. Processen för framtagandet av näringslivsstrategin

Näringslivsstrategin baseras på kommunledningens dialog under 2021 med kommunens företagare. Dialogen har förts med olika branscher, enskilda företag, blandade företagsgrupper, Svenskt Näringsliv, Företagarna och LRF. Inspelen är sammanfattade i avsnitt 5. En enkät har skickats ut till ca 1500 företag i kommunen. Processen har även omfattat möten med delar av kommunkoncernen och Borlänges interkommunala samarbeten som har regelbunden kontakt med företag.

Figur 4 Visar hur processen har gått till i framtagandet av Näringslivsstrategin